

- 3) лікарський засіб має високу вартість, але використання його зменшує призначення паралельних ліків, знижує частоту виникнення побічних ефектів та інші затрати на лікувальний процес;
- 4) лікарських засіб менш ефективний, але дорожчий, ніж альтернативний;
- 5) застосування нового лікарського засобу зменшує затрати, але погіршує терапевтичний ефект.

Найприйнятнішими при логістичному відборі ліків до формулярного списку є перші три варіанти.

Після складання формуляра наказом головного лікаря закладу охорони здоров'я він вводиться як обов'язковий до застосування. Неформулярні препарати можуть закуплятися у разі крайньої необхідності для окремих хворих на підставі письмового обґрунтування лікуючого лікаря. У процесі діяльності лікувально-профілактичного закладу і з появою ефективніших лікарських засобів одні з них можуть включатися у формуляр, а інші - вилучатися.

Апробація викладеної вище логістичної технології дає змогу отримати такі результати:

- скоротити тривалість лікування і перебування хворого у стаціонарі;
- закупляти більшу кількість ефективних і безпечних ліків за ті самі фінансові ресурси;
- скоротити номенклатуру лікарських засобів, що закупляються;
- вилучити з лікувального процесу малоефективні та небезпечні препарати;
- проводити цільову фахову підготовку медичного персоналу і отримувати повнішу інформацію про ліки, що ним використовуються;
- оновити або адаптувати інші стандарти якості медичного забезпечення в конкретному лікувально-профілактичному закладі.

Крім того, затвердження формуляра на рівні окремого регіону дозволить територіальним управлінням охорони здоров'я провести комплекс заходів щодо оптимізації використання асигнувань на лікарське забезпечення та організувати цілеспрямовану закупівлю ліків на тендерній основі.

1. Дячишин В.И., Громовик Б.П. // Провизор.1999. №1. С.24-27.

© В.В. КОЗИК, О.М. СЕГЕДІЙ, 2000
ДУ "Львівська політехніка"

ОСОБЛИВОСТІ ІННОВАЦІЙ ЯК ТОВАРУ

Розглянуто проблеми впровадження інновацій в Україні, підкреслюється складність інноваційного процесу з погляду поєднання двох різних процесів – науки і виробництва. Наведені особливості кожного з етапів інвестиційного процесу, специфіка інновацій як товару.

Реалізація стратегічної мети – входження України до 2010 року до числа провідних технологічно розвинутих країн світу – вимагає повсякденної уваги до науково-

технічного розвитку. Слід піднести на якісно новий рівень інноваційну активність та виробити сучасні підходи, що об'єднують інновації з ринком. Для цього необхідно зрозуміти суть інновацій, їх значення та роль у процесі економічного розвитку країни, особливості як специфічного товару.

Під інноваціями розуміють використання результатів наукових досліджень і розробок, спрямованих на вдосконалення процесу виробничої діяльності, економічних, правових та соціальних відносин у галузі науки, культури, освіти та інших сферах діяльності суспільства. Це поняття поширюється на новий продукт або послугу, спосіб їх виробництва, новації в організаційній, науково-технічній та інших сферах, будь-яке удосконалення, що забезпечує економію витрат або створює умови для такої економії. Інновації завжди орієнтовані на позитивний результат і не можна вважати інновацією будь-яке нововведення, якщо воно неефективне. Найважливішою ознакою інновації в умовах ринкового господарювання виступає новизна її споживчої вартості. Вона, разом з технічною новизною, є результатом наукових знань і формується в процесі наукових робіт та досліджень.

Перетворення наукового знання у інновацію здійснюється в інноваційному процесі, який являє собою ланцюжок подій від ідеї до конкретного продукту, технології чи послуги і практичного використання. Загалом житловий цикл інновацій може бути поданий схемою (рис. 1).

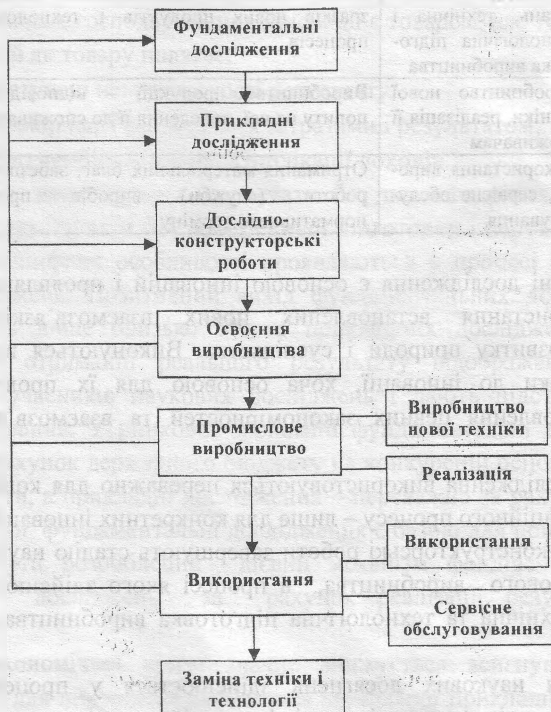

Рис. 1. Життєвий цикл інновацій

Наведена схема підкреслює складність інноваційного процесу, оскільки він поєднує два різних процеси – науку і виробництво. Сфера науки охоплює фундаментальні та прикладні дослідження, дослідно-конструкторські роботи і завершується освоєнням промислового виробництва. Особливості кожного з етапів інноваційного процесу наведені у табл. 1.

Таблиця 1

Особливості інноваційного процесу

Етапи інноваційного процесу	Види виконуваних досліджень (робіт)	Мета (отримувані результати)	Сфери діяльності
Фундаментальні дослідження	Теоретичні, пошукові	Розкриття нових зв'язків між явищами, пізнання нових закономірностей розвитку природи і суспільства	Сфера науки
Прикладні дослідження	Технічні, інформаційні, організаційно-економічні, науково-навчальні	Розв'язок технічної проблеми, незрозумілих теоретичних питань; отримання конкретних результатів для розробки ДКР; патентні дослідження; вдосконалення організації виробництва; розробка методів організації праці та управління; підготовка кадрів	Сфера науки
Дослідно-конструкторські роботи	Конструкторські роботи, технологічні роботи	Створення (модернізація) зразків нової техніки для передачі у серійне виробництво або безпосередньо споживачу	Сфера науки
Освоєння промислового виробництва нових виробів	Проведення випробувань, технічна і технологічна підготовка виробництва	Виготовлення і відпрацювання дослідних зразків нових продуктів і технологічних процесів	Сфера науки
Промислове виробництво	Виробництво нової техніки, реалізація її споживачам	Виробництво продукції – відповідно до попиту на неї, доведення її до споживачів	Сфера виробництва
Використання	Використання виробів, сервісне обслуговування	Отримання матеріальних благ, забезпечення роботи (служби) виробів протягом нормативного терміну	Сфера виробництва

Фундаментальні дослідження є основою інновацій і проявляються у будь-якій з них через використання встановлених нових взаємозв'язків між явищами, закономірностей розвитку природи і суспільства. Виконуються вони переважно без конкретної прив'язки до інновації, хоча основою для їх проведення може бути необхідність встановлення певних закономірностей та взаємозв'язків при розробці певної інновації.

Прикладні дослідження використовуються переважно для конкретної інновації, а решта етапів інвестиційного процесу – лише для конкретних інновацій.

Дослідницько-конструкторські роботи завершують стадію наукових досліджень, а освоєння промислового виробництва, в процесі якого здійснюється випробування нової продукції, технічна та технологічна підготовка виробництва, – завершує сферу науки.

Матеріалізація наукових досягнень здійснюється у процесі виробництва та використання результатів попередніх етапів інноваційного процесу.

Особливість інноваційного процесу полягає в тому, що він не переривається і після впровадження інновації, оскільки у міру поширення вона вдосконалюється, виникають

нові сфері її використання, нові ринки та споживачів, для яких вона є новою. Якщо інновація вичерпала свої переваги, вона вимагає заміни. Швидкість такої заміни визначається рівнем науково-технічного процесу.

Кожна з ланок життєвого циклу інновацій є важливою і відносно самостійною. За певних умов цикл може розриватися. При цьому кінцевого результату не досягають, а отримують лише результат, характерний для періоду від початку інвестиційного циклу до моменту припинення досліджень чи виробництва (таблиця 1). У зв'язку з тим важливого значення набуває оцінка результату на кожному з етапів з метою визначення розміру оплати чи компенсації за виконану роботу виконавцям, які були задіяні у інвестиційному процесі.

Розроблені на даний час методи оцінки стосуються здебільшого економічної оцінки кінцевого результату – інновації загалом. Визначається економічна ефективність та різні види економічних ефектів від впровадження інновації без оцінки результатів на кожному з етапів. Це створює незручності у взаєморозрахунках між учасниками інноваційного процесу.

Крім того, в сучасних умовах, коли в Україні для фінансування наукових досліджень використовується не більше ніж 0,5% ВВП країни, ця проблема набуває вирішального значення при визначенні джерел фінансування інновацій. Інновації повинні стати товаром, доходи від реалізації якого водночас з іншими призначеннями повинні стати джерелом подальших наукових досліджень.

В ринкових умовах господарювання інновації є товаром, але товаром специфічним. Специфіка інновацій як товару полягає:

- у високому ступені невизначеності результату;
- у значній ймовірності розриву між затратами і результатом;
- у здатності до необмеженої мультиплікації доходів.

До того ж, їх неможливо використати без певного рівня наукових знань та інформативності, реалізувати без попередньої підготовки і перекваліфікації.

Перші дві специфічні особливості проявляються в процесі фундаментальних та прикладних досліджень. Позитивний вихід фундаментальних досліджень у світовій практиці становить лише близько 5%, а прикладних досліджень – 85-90%. Такі співвідношення у отриманні реального результату відображають співвідношення реальних ризиків учасників наукових досліджень і дають підстави для визначення джерел їх фінансування. У ринковій економіці фундаментальні дослідження повинні фінансуватись за рахунок державного бюджету на конкурсній основі і лише частково за позабюджетні кошти, а прикладні дослідження – переважно за рахунок позабюджетних коштів. Але оскільки фундаментальні дослідження є базою для прикладних досліджень, тому повинен бути розроблений дієвий механізм фондів для фінансування фундаментальних досліджень за рахунок реалізації результатів прикладних досліджень.

В умовах економічної кризи значно знижується асигнування для наукових досліджень. Наука для виживання займається переважно прикладними дослідженнями. У фундаментальних дослідженнях підтримуються переважно лише ті напрямки науки, які можуть швидко дати конкретний результат. Серйозні ж наміри щодо інноваційного розвитку вимагають широкого спектра досліджень перспективних напрямів науки, які

можуть в більш чи менш віддаленому майбутньому дати вирішальний поштовх до економічного зростання країни.

Досить цікавою з наведених вище є третя особливість інновацій як товару: захищені у відповідній юридичній формі винаходи, ноу-хау тощо можуть продаватись власником стільки разів, скільки для них знайдеться покупців. Потрібний механізм для фінансової підтримки фундаментальної та прикладної науки за рахунок надходжень від такого продажу, оскільки ці наукові досягнення переважно є їх результатом.

Як вже відзначалося вище, інновації дають результат і сприяють підвищенню економічної могутності країни. Водночас у нас не існує механізму об'єктивної оцінки наукових результатів, оцінки інновації як товару, а через це немає механізму реальної оцінки внеску та винагороди за результати роботи науковців, вчених та спеціалістів.

Вимагає до себе уваги четверта особливість інновацій як товару. Необхідні відрахування від доходів, отриманих від впровадження інновацій для фінансування підготовки студентів, аспірантів та підготовки, перепідготовки, підвищення кваліфікації спеціалістів та робітників, зайнятих впровадженням та експлуатацією нововведень. Перші відрахування повинні скеровуватись у централізований державний фонд, а другі – за місцем конкретної підготовки, перепідготовки чи підвищення кваліфікації.

Наведене вище дозволяє зробити висновок, що до інновацій слід ставитися як до специфічного товару, що має свою вартість і спрямований на отримання доходу, частина якого може стати джерелом фінансування наукових досліджень та стимулювати науково-технічний прогрес.

© М.В.КОЛІСНИК, О.В. КНЯЗЕВСЬКА, 2000
ДУ "Львівська політехніка"

ЛОГІСТИЧНІ КОНЦЕПЦІЇ ПРОЦЕСУ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ ЧЕРЕЗ ВИПУСК АМЕРИКАНСЬКИХ ДЕПОЗИТАРНИХ РОЗПІСОК

Наведені концептуальні засади та технологія зарубіжного непрямого фінансового інвестування шляхом випуску цінних паперів за технологію американських депозитарних розписок (ADR).

Залучення іноземних інвестицій в національну економіку продовжує залишатися актуальною проблемою сьогодення. Проте розвиток та становлення ринкових відносин в Україні вимагає звернути особливу увагу на ефективність такого залучення. Частина вітчизняних фірм у питанні залучення інвестицій стоять перед альтернативою співпраці зі стратегічними чи фінансовими інвесторами.

У деяких випадках перевага надається фінансовим інвесторам, які, на відміну від стратегічних, дозволяють визначати стратегію фірми самостійно її керівництву. Проте навіть при залученні фінансового інвестора існують певні проблеми, пов'язані з його вимогами. Однією з таких вимог є емісія та забезпечення ліквідності цінних паперів